

DOLNÝ ZEMPLÍN A VIDIECKY TURIZMUS

Michalovce -
vstupná brána turizmu
Zemplína

DOLNÝ ZEMPLÍN A VIDIECKY TURIZMUS

MICHALOVCE
srdce zemplína

Múzeá

Zemplínske múzeum Michalovce

- Zemplínske múzeum v Michalovciach vzniklo v roku 1957. Expozície a všetky zbierky múzea sú umiestnené v historických priestoroch barokovo – klasicistického kaštieľa. Samotný kaštieľ, všetky bývalé hospodársko – správne objekty, rovnako aj obnovené základy rotundy, ktoré sa nachádzajú v areáli múzea, sú významnými a hodnotnými kultúrnymi pamiatkami. V stálych expozíciách Zemplínskeho múzea nájdete zdokumentovanú flóru, faunu, geologické a geografické materiály zemplínskeho regiónu, ako aj jeho celkový kultúrnohistorický a hospodársky vývoj.

V areáli Zemplínskeho múzea sa nachádza najstaršia sakrálna stavba na území mesta - základy rotundy s kruhovou loďou.

Múzeum a kultúrne centrum južného Zemplína v Trebišove

- Ak chcete vidieť toto skutočne zaujímavé múzeum s množstvom historicky veľmi cenných artefaktov, musíte navštíviť krásny mestský park s francúzskou záhradou. Značný počet stálych expozícií, ako sú napr. Tokajské vinohradníctvo a vinárstvo s archívom Tokajských vín, Dejiny poľnohospodárstva na východnom Slovensku, Ľudový odev a tradičné remeslá na Zemplíne, Historické traktory a spaľovacie motory, Parné oračky a lanová orba, Vývoj mlatby na Východnom Slovensku a rôzne archeologické pamiatky trebišovského okresu, si môžete prezrieť v barokovo-klasicistickom kaštieľi, ktorý dal v roku 1786 postaviť gróf Imrich Csáky. Za zmienku a prehliadku určite stoja aj tematické výstavy výtvarného umenia, zbierok filumenistiky (nálepky zo zápalkových škatuliek), národopisu, histórie či numizmatiky.

Vlastivedné múzeum Kráľovský Chlmec

- Regionálne Múzeum Medzibodrožia a Použia je jedným z tých mladších. Bolo otvorené len v roku 2006, no jeho zbierkový fond, zameraný na daný región, je skutočne zaujímavý.

Múzeum gitár v Sobranciach

- Unikátne múzeum je jediné v Európe a druhé svojho druhu na svete. Konkurenciu mu robí len múzeum v americkom Nashville. Ďalšou jedinečnosťou je asi najväčší exponát, gitara značky Gracioso, na ktorej začínal svoju hudobnú kariéru George Harrison a bola vyrobená v susedných Čechách. Jednu zo svojich gitár podarovali múzeu aj legendy českej a slovenskej hudobnej scény Petr Janda (Olympic) a Maťo Ďurinda (Tublatanka). Okrem týchto zberateľských lahôdok si tu môžete prezrieť zbierku približne 200 kusov elektronických gitár a dokumentáciu skupiny Beatles od jej zrodu cez všetky obdobia pôsobenia. Múzeum gitár nájdete v blízkosti centra Sobraniec, neďaleko pravoslávneho kostola.

Solný dom vo Veľkých Trakanoch

- Kedysi bol na rieke Tise vo Veľkých Trakanoch prístav, kde kotvili lode a plte, ktoré zväžali soľ z Východných Karpát. Dnes už je toto rameno rieky odpojené, no baroková budova bývalého solného úradu pripomína domácim i návštevníkom niekdajší význam tejto obce.

V Solnom dome bolo zriadené múzeum a nájdete v ňom viacero expozícií venovaných najmä prevážaniu soli, pastierskemu umeniu či etnografii obce.

Literárne múzeum Pavla Horova

- Jeden z našich významných básnikov a prekladateľov má svoje múzeum v rodnej obci. Je zriadené v budove bývalej školy a otvorili ho v roku 1987. Je v ňom možné vidieť dve tematické expozície venované literárnemu dielu Pavla Horova a literárnej činnosti jeho rodákov.

Galérie

- Každé väčšie mesto potrebuje svoj priestor na prezentáciu umenia či už výtvarného, fotografického, alebo ľudového. Michalovce nie sú výnimkou, a tak je súčasťou Zemplínskeho osvetového strediska aj galéria a salónik, kde sa konajú výstavy a prezentácie širokého spektra výtvarníkov, fotografov, ľudových umelcov.

- Už takmer dve desaťročia sa konajú výstavy a vernisáže aj v Malej galérii Mestského kultúrneho strediska v Michalovciach, kde sa tešili pozornosti verejnosti diela veľkého počtu profesionálnych i neprofesionálnych umelcov. Od roku 1998 sa každé dva roky organizuje maliarske a sochárske sympóziu, a tak sa krásy Zemplína, zachytené prostredníctvom umeleckých diel, dostávajú do povedomia širokej verejnosti a zanechávajú posolstvo budúcim generáciám.
- Od roku 2003 sa v Mestskom kultúrnom stredisku vo Veľkých Kapaňanoch nachádza fotogaléria svetoznámych fotografov Roberta a Cornella Capa, ktorých matka Juliana Berkovitsová pochádzala

práve z tohto mesta. Robert Capa bol legendárny vojnový fotograf, ktorý pôsobil na mnohých bojiskách. Jeho povolanie sa mu stalo osudným vo vietnamskej vojne pri našliapnutí na mínu. Brat Cornell bol riaditeľom Medzinárodného fotografického múzea v New Yorku. Vo fotogalérii môžete vidieť reprodukcie prác oboch fotografov, dejiny a vývoj fotografie, fotografických objektívov a prístrojov. Ďalšia časť galérie sa využíva ako výstavný priestor na prezentáciu diel súčasných fotografov.

- 1 - Zemplínske múzeum, **Michalovce**
 - 2 - Múzeum gitár, **Sobrance**
 - 3 - Múzeum a kultúrne centrum južného Zemplína, **Trebišov**
 - 4 - Vlastivedné múzeum, **Kráľovský Chlmec**
 - 5 - Literárne múzeum P. Horova, **Bánovce n/O.**
 - 6 - Solný dom, **Veľké Trakany**
-
- 1 - Kaštieľ rodiny Majláthovcov, **Pribenik**
 - 2 - Kaštieľ rodiny ButtKayovcov, **Budkovce**
 - 3 - Kaštieľ rodiny Rákocziovcov, **Borša**
 - 4 - Kaštieľ rodiny Sztárayovcov, **Staré**
-
- 1 - Drevený kostolík, **Ruská Bystrá**
 - 2 - Drevený kostolík, **Inovce**
 - 3 - Gréckokatolícky kostol, **Klokočov**
-
- 1 - Viniansky hrad, **Vinné**
 - 2 - Hrad Csonkavár, **Kráľovský Chlmec**
 - 3 - Tibavský hrad, **Tibava**
 - 4 - Hrad Parič, **Trebišov**
 - 5 - Hrad Veľký Kamenec, **Veľký Kamenec**
-
- 1 - Jazdiareň Hipocentrum Hôrka, **Z. širava**
 - 2 - Ranč Nová zem, **Blatná Polianka**

Hrady

- Ruiny Brekovského hradu môžete vidieť už zďaleka, keď pôjdete po ceste medzi Strážskym a Humenným. Bol vybudovaný ako strážny hrad v stredoveku (13. storočie) a patril do sústavy hradov na uhorsko – poľskej ceste. Brekovský hradný vrch patrí medzi územia európskeho významu a k zrúcaninám hradu sa dostanete upraveným chodníkom z obce Brekov.

- Rovnako ako hrad Brekov, bol aj Viniansky hrad vybudovaný v 13. storočí na ochranu cesty vedúcej do Poľska. Počas svojej existencie bol viackrát poškodený a rekonštruovaný. Neskôr patril do panstva šľachticov z Michaloviec, ktorí sa však v polovici 17. storočia rozhodli z hradu odstáhnovať. K zrúcaninám hradu sa môžete dostať dvoma chodníkmi. Jeden vedie z obce Vinné a druhý, trochu náročnejší, z neďalekej Trnavy pri Laborci.

Z hradu „Csonkavár“ v Kráľovskom Chlmci nájdete len zrúcaninu. Išlo skôr o hradný kaštieľ využívaný ako šľachtické sídlo, ktoré bolo postavené veľmožom Petrom Perényim po Bitke pri Moháči (1526). Hrad Csonkavár postihol podobný osud ako aj iné hrady v okolí, príkaz zbúrať ho mala byť pomsta majiteľovi za podporu protihabsburského povstania.

- Zrúcaniny Tibavského hradu sa nachádzajú na bralnatom vrchu nad bývalým kameňolomom v obci Podhorod, ktorá leží 15 km od Sobrance. Hrad bol postavený v 13. storočí ako strážny a zhruba o sto rokov sa už v historických prameňoch uvádza ako spustnutý. Návštevník môže vidieť len náznaky kamenných základov hradných stavieb, no výhľad na okolitý kraj určite stojí za to.
- Nový Tibavský hrad je od starého vzdialený asi 4 km, ale patrí už do katastra obce Choňkovce. Tento hrad bol postavený v druhej polovici 14. storočia. Dnes tam nájdete zachované základy stavby stredovekého hradu.
- Hrad Parič nájdete priamo v mestskom parku v Trebišove. Prvá písomná zmienka pochádza z roku 1254. Ako majiteľ sa uvádza magister Andronik, syn župana Parisa. Neskôr hrad značne prestavali ďalší majitelia - Drugethovci, ktorí pristavili trojpodlažný palác a obohnali ho kamennou - tehlovým opevnením. Dnes je zachovaná už len časť jeho steny.

- Architektonickou i historickou dominantou obce Veľký Kamenec je gotický hrad, ktorý stojí na pahorku na okraji obce. Podľa historických písomností od roku 1280 vlastnili obec synovia šľachtica Šimona. V roku 1459 hrad získal Ján Huňady.

Kaštiele

- Kaštieľ rodiny grófa Majlátha, ktorý sa nachádza v Pribeníku, bol postavený v roku 1789 a mal prízemný barokový charakter. Neskôr k nemu bola pristavená kaplnka, ktorá dnes plní funkciu verejného rímskokatolíckeho kostola. Kaštieľ bol v poslednej dobe dôsledne rekonštruovaný a obnovený do pôvodnej krásy. Park okolo kaštieľa je veľmi pekne udržiavaný. Obec Pribeník je známa aj tradíciou chovu koní, ktorú založil gróf J. Majláth.

- Jednou z najvýznamnejších pamiatok obce Budkovce je neskororenesančný kaštieľ rodiny Buttkeyovcov z roku 1617. Nachádza sa na malom námestí v strede obce a v súčasnosti je v jeho priestoroch zdravotné stredisko a lekáreň.
- Renesančno - barokový kaštieľ v obci Staré patrí nepopierateľne k najhodnotnejším kultúrnym pamiatkam v michalovskom okrese. Jeho začiatky siahajú do 17. storočia, kedy patrili rodine Sztárayovcov. Neskorší obyvatelia kaštieľa, vtedajší zemplínsky župan Ján Filip Sztáray s manželkou, ho prestavali v klasicisticko - barokovom štýle. Násilnou smrťou Štefana Sztárayho sa končí história tohto rodu v Starom. Od roku 1990 je vo vlastníctve obce a v súčasnosti je čiastočne zrekonštruovaný.

- V hradnom kaštieli v obci Borša sa narodil významný vodca protihabsburských povstaní František Rákoczi II. Pôvodne stál na tomto mieste rozsiahly vodný hrad chránený zemnými valmi a vodnými priekopami, ale postupne ho majitelia prestavali na reprezentačno - pevnostné feudálne sídlo v renesančnom slohu. Dnes je v kaštieli múzeum s artefaktmi súvisiacimi s dejinami kaštieľa a rodiny Rákoczi.

Drevené kostolíky a sakrálné stavby

- Drevený kostolík v Ruskej Bystrej je vzácnou historickou pamiatkou. V roku 2008 bol spolu s ďalšími siedmimi podobnými stavbami zaradený do Zoznamu svetového kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO. Gréckokatolícky kostol je zasvätený sv. Mikulášovi. Zrubový typ stavby pozostáva z troch častí. Jednou je oltárna miestnosť, druhou loď a tretou podvežie. Oltárna miestnosť má 6-uholníkový tvar. Interiér je zariadený v barokovom a rokokovom štýle a rovnako ako celá stavba pochádza zo začiatku 18. storočia.

- O niečo mladší ako drevený kostol v Ruskej Bystrej je gréckokatolícky kostolík zasvätený sv. Michalovi archanjelovi v Inovciach. Bol postavený v roku 1836. K najzaujímavejším ikonám v kostole patrí Pieta z roku 1842 od majstra Michala Mankoviča.

- Obec Ruská leží niekoľko kilometrov od Veľkých Kapušian pri hraniciach s Ukrajinou. Pýchou tejto pohraničnej obce je rímskokatolícky kostol, v ktorom pri rekonštrukcii podlahy boli nájdené telesné pozostatky slávneho rodáka - egerského hradného kapitána Istvána Dobóa. V kostole bol pochovaný v roku 1572. Pozostatky boli znovu slávnostne pochované v rekonštruovanom náhrobku umiestnenom v chráme.
- Klokočov nie je len rekreačným strediskom Zemplínskej šíravy, je to tiež významné pútnické miesto. Gréckokatolícky kostol v obci je navštevovaný kvôli záračnému obrazu. Pútnické slávnosti sa konajú v auguste na sviatok Nanebovzatia Panny Márie.

Agroturistika a vidiecky turizmus

- Územie dolného Zemplína je svojím charakterom predurčené na rozvoj agroturistiky a vidieckeho turizmu. Jazdecká turistika, športové jazdenie či hipoterapia sú doplnkovými službami v strediskách vidieckej turistiky a agroturistiky.
- Jazdiareň Hipocentrum Hôrka na Zemplínskej šírave je zameraná na poskytovanie turistických služieb hlavne v oblasti jazdenia. Dve vonkajšie jazdiarne sú určené pre náročnejších zákazníkov, ktorí majú už nejaké jazdecké skúsenosti. Ak sa chcete naučiť jazdiť, je tu pre vás výučba jazdy s inštruktorom.
- Ranč Nová zem sa nachádza v okrese Sobrance na konci obce Blatná Polianka. Ranč je miesto pokoja, oddychu a relaxu v blízkosti Senianskych rybníkov, významnej ornitologickej oblasti.
- Jazdecké preteky v Pribeníku sa stávajú z roka na rok pritažlivejším podujatím nielen pre športových divákov. Parkúrový pretek sa koná v areáli miestnej strednej odbornej školy zvyčajne v máji.

Technické pamiatky

- Lanový most, ktorý spája obce Ptručka a Boňany cez rieku Latorica, patrí k raritám Zemplína. Visutý most, vo výške sedem metrov nad riekou, je dlhý 106 metrov a postavili ho v roku 1968 miestni robotníci, ktorí si ním skracovali cestu do práce na železničnú prekladkovú stanicu v Čiernej nad Tisou. Most je vyhľadávanou atrakciou a využívajú ho turisti aj cykloturisti.
- Vihorlatské úzkokojajky (rozchod 760 mm) pomáhali zväžať drevo, uhlie, kameň a rôzne železiarske výrobky do Michaloviec a do Užhorodu. Najzaujímavejšia zo všetkých je úzkokojajka Michalovce - Remetské Hámre - Morské oko s odbočkami. Trasa mala 43 km a viedla cez roviny a podhorie až do vnútra Vihorlatských vrchov. Trať bola spustená v čase vzniku Československej republiky, v prevádzke bola až do začiatku 70-tych rokov 20. storočia.

- Vodné mlyny v obciach Vyšná Rybnica, Hnojné, Jenkovce a v Ruskovciach aj vodná píla sú v súčasnosti národnými kultúrnymi pamiatkami kvôli zachovanej originálnej architektúre a dômyselným technickým zariadeniam. V Ruskovciach sa z pôvodného mlyna z roku 1589 zachovala turbína, ktorá sa stále využíva ako súčasť malej vodnej elektrárne a je chránenou technickou pamiatkou.
- V Registri národných kultúrnych pamiatok nájdete aj podzemné gazdovské pivnice, vykopané v roku 1567 v tufovej pôde, v obciach Malá a Veľká Tírňa a Viničky. Pôvodne však boli vybudované s iným zámerom - ako úkryty pred nájazdmi osmanských vojakov. Dnes v nich vďaka konštantnej celoročnej teplote dozrievajú tie najkvalitnejšie tokajské vína.

Viac informácií nájdete na www.dolnyzemplin.sk

Tento materiál vznikol s finančnou podporou Európskej únie z Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci projektu Michalovce - vstupná brána turizmu Zemplína.

EURÓPSKA ÚNIA

**Európsky fond regionálneho rozvoja -
investícia do vašej budúcnosti**

www.dolnyzemplin.sk

Foto: Ing. Ľudovít Földy, Szemán Tibor, Mgr. Maroš Pavlinský, Richard Max, archív Media Group, s.r.o. a Excel enterprise, s.r.o.

Grafická úprava: Excel enterprise, s.r.o.